

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 ympäristötoimenpiteiden toteutuminen vuonna 2015

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 eli maaseutuohjelman mukaisesti toimitetaan vuonna 2016 vuosiraportoinnin yhteydessä tarkastelu ohjelman ympäristötoimenpiteiden käynnistymisestä vuonna 2015. Maaseutuohjelmassa on toimenpiteitä, joissa ympäristö- ja ilmastotavoitteiden edistäminen on ensisijaista, kuten ympäristökorvaukset ja ei-tuotannolliset investoinnit (taulukko 1). Lisäksi ympäristöasiat huomioidaan ohjelman toimenpiteissä läpileikkaavasti ja eri toimenpiteet tukevat toisiaan. Seuraavassa on tarkasteltu maaseutuohjelman ympäristönäkökulmasta toimenpiteiden käynnistymistä ohjelman ensimmäisenä toimeenpanovuonna 2015 painottaen ympäristökorvauksen toimia. Tarkastelussa on mukana myös sellaisia ohjelman toimenpiteitä, joita vuonna 2015 oli haettavana, mutta joista ei vielä vuonna 2015 toteutunut maksuja tai joissa myös päätöksenteko on kesken.

Taulukko 1. Maaseutuohjelman toimenpiteet, joilla voidaan edistää ympäristöasioita.

<p>M01 Koulutus ja tiedonvälitys</p> <ul style="list-style-type: none"> Hankkeet ympäristöosaamisen kehittämiseen ja ympäristöön liittyvän tiedon levittämiseen <p>M02 Neuvonta</p> <ul style="list-style-type: none"> Ympäristöneuvonta Ympäristösitoumuksen mukauttaminen <p>M04 Investoinnit</p> <ul style="list-style-type: none"> Ympäristöä edistävät investoinnit esim. lannankäsittelyssä Säätösalaajitus Ei-tuotannolliset investoinnit kosteikkojen perustamiseen sekä perinnebiotooppien ja luonnonlaitumien peruskunnostukseen <p>M06 Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> Yritystuet tuote- ja palvelukehitykseen, innovaatioihin, työmahdollisuuksiin: esim. lannan tuotteistamisen kehittäminen, ympäristöyrittäjyys <p>M07 Maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> Hankkeet esim. yhteisöllisiin ympäristötoimiin, uusiutuvaan energiaan, virkistyspalveluihin, luontoreitistöihin, asuin ympäristön edistämiseen ja maisemanhoitosuunnitelmiin <p>M10 Ympäristökorvaukset</p> <ul style="list-style-type: none"> Pinta-alaperusteiset ympäristösitoumukset ja -sopimukset Geenivarojen säilyttäminen 	<p>M11 Luonnonmukainen tuotanto</p> <ul style="list-style-type: none"> Luonnonmukaisen viljelyn pinta-alaperusteinen korvaus <p>M13 Luonnonhaittakorvaukset</p> <ul style="list-style-type: none"> Pinta-alaperusteinen korvaus säilyttää maatalousmaisemaa ja ylläpitää pysyvien laitumien käyttöä <p>M14 Eläinten hyvinvointikorvaukset</p> <ul style="list-style-type: none"> Laiduntamisen edistäminen naudoilla, lampailta ja vuohilla <p>M16 Yhteistyö</p> <ul style="list-style-type: none"> Yhteishankkeet, esim. verkostojen luominen, kehittämishankkeet, innovaatioiden, uusien käytäntöjen tai tekniikoiden käyttöönotto, pilottihankkeet <p>M19 Leader</p> <ul style="list-style-type: none"> Paikallisten Leader-ryhmien kautta toteutettavat ympäristöhankkeet <p>M20 Tekninen tuki</p> <ul style="list-style-type: none"> Maaseutuverkosto Maaseutuohjelman viestintä
--	--

M01 Koulutus ja tiedonvälitys

Ohjelma antaa mahdollisuuden rahoittaa ympäristöosaamista edistäviä koulutushankkeita. Toimenpiteen tavoitteena on lisätä mm. yritysten johtamiseen, markkinointiin, ympäristöön, vesienhoitoon ja energia- ja resurssitehokkuuteen liittyvää osaamista ja omaehtoista ammattiosaamisen ajan tasalla pitämistä sekä tietopohjan vahvistamista.

Kehittämishankkeiden osalta ohjelma on lähtenyt käyntiin hitaasti, eikä vuonna 2015 vielä rahoitettu yhtään kehittämishanketta. Hakemuksia on kuitenkin jätettiin vuonna 2015 runsaasti ja kehittämishalu ja viireys alueilla on suurta. Ensimmäiset rahoituspäätökset kehittämishankkeisiin tehtiin helmikuussa 2016.

Toimenpide on ns. läpileikkaava toimenpide, jonka vaikutus on tarkoituksenmukaista ottaa huomioon ohjelman muiden toimenpiteiden toteutumisen ja toteutuksen laadun arvioinnissa.

M02 Neuvonta

Maaseutuohjelman neuvontatoimenpiteellä (ns. Neuvo 2020) rahoitetaan viljelijöille suunnattua neuvontaa. Useat neuvonnan osa-alueet liittyvät ympäristöasioihin. Neuvo 2020 -palvelun kysyntä on ollut runsasta ja tiloille jalkautuva neuvonta on otettu hyvin vastaan (taulukko 2).

Viljelijä valitsee neuvojan kilpailutuksen kautta valittujen neuvojen joukosta. Ympäristöosioon suuntautuneita neuvoja saatiin Neuvo 2020 -järjestelmään yhteensä 305, mikä on noin puolet kaikista neuvojista. Lisäksi kasvinsuojeluun liittyvää neuvontaa antavia neuvoja on järjestelmässä 207, luonnonmukaiseen tuotantoon suuntautuneita 130 ja energianeuvontaa antavia 41. Sama neuvoja voi neuvoa useaa osa-aluetta.

Neuvonnasta maksettiin vuonna 2015 yhteensä 5 208 käyntiä yhteensä 4 659 tilalla, joista erilaisiin ympäristöaiheisiin osioihin liittyi 97 % käynneistä. Neuvontakäynnejä toteutui enemmänkin, mutta ne eivät vielä edenneet maksamiseen asti. Maksetuista neuvontakäynneistä 81 % koski ympäristöä, 4 % kasvinsuojelua, 11 % luonnonmukaista tuotantoa ja 1 % energia-asioita. Suurin osa ympäristöä koskeneista neuvontakäynneistä (2908 käyntiä) koski ympäristökorvausten ehtoja. Ympäristökorvausta koskeva neuvonta tukee hyvin toimenpiteen toteutusta ja siten sen vaikuttavuutta tiloilla. Neuvontatoimenpidettä on käytetty tehokkaasti hyödyksi ympäristökorvausjärjestelmään tutustumisessa. Toiseksi eniten neuvottiin viherryttämistuesta (777 käyntiä), joka myös on viljelijöille uusi ehtokokonaisuus. Neuvonnan hyödyllisyyttä viljelijöiden näkökulmasta seurataan vuosittaisella kyselyllä. Saatujen vastausten perusteella voidaan parantaa neuvonnan laatua esimerkiksi tarjoamalla neuvojille täydennyskoulutusta.

Siirtyminen luomutuotantoon edellyttää riittävää koulutusta ja neuvontaa. Luonnonmukaisen kasvintuotannon ehtoja neuvottiinkin runsaasti (391 käyntiä). Muita ympäristöaiheita neuvottiin ensisijaisesti vain joitain kymmeniä aihetta kohti, mutta toissijaisina neuvonta-aiheina nämäkin olivat suosittuja, kuten esimerkiksi täydentäviin ehtoihin liittyvä neuvonta. Kasvinsuojelua koskevaa neuvontaa annettiin useimmiten muun neuvonnan ohessa. Energianeuvonnassa neuvontatapahtumia oli muutamia kymmeniä painottuen uusiutuvaan energiaan. Innovaationeuvonta oli näissä aiheissa vähäistä lukuun

ottamatta luonnonmukaista tuotantoa, jossa innovaationeuvontaa annettiin kasvinviljelyyn liittyvissä asioissa.

Taulukko 2. Maksetut neuvontakäynnit ympäristöä, kasvinsuojelua, energiaa ja luonnonmukaista tuotantoa koskevissa asioissa vuonna 2015.

NEUVO 2020 Tilakäynnit 2015 (kpl)	Ensisijainen neuvonta-aihe	Muu neuvonta-aihe
NEUVONTAOSIO: YMPÄRISTÖ		
vesiensuojelu (täydentävät ehdot)	88	722
maaperä ja hiilivarasto (täydentävät ehdot)	34	285
biologinen monimuotoisuus (täydentävät ehdot)	14	316
maisema (täydentävät ehdot)	45	447
viherryttämistuen vaatimukset	777	2118
maatalousmaan säilyttäminen	30	698
ympäristökorvauksen ehdot; ympäristökorvauksen toimenpiteiden muuttaminen	2908	681
ravinnetaselaskelmat	16	127
maatalouden ympäristötoimet ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi	62	274
vesien ja maaperän suojelu täydentävien ehtojen ylittävien osin	37	123
biologinen monimuotoisuus täydentävien ehtojen ylittävien osin	194	53
innovaationeuvonta	22	277
ympäristösuunnitelma	0	5
NEUVONTAOSIO: KASVINSUOJELU		
integroitu torjunta	65	238
kasvinsuojelu (täydentävät ehdot)	92	355
kasvinsuojelu täydentävien ehtojen ylittävien osin	23	76
innovaationeuvonta	1	53
NEUVONTAOSIO: ENERGIA		
energiasuunnitelma	11	0
muu energianeuvonta, energiatehokkuus	22	18
muu energianeuvonta, uusiutuva energia	32	21
innovaationeuvonta	5	19
NEUVONTAOSIO: LUONNONMUKAINEN TUOTANTO, tuotantoeläimet		
luonnonmukaisen tuotannon ehdot	121	374
innovaationeuvonta	0	39
NEUVONTAOSIO: LUONNONMUKAINEN TUOTANTO, kasvintuotanto		
luonnonmukaisen tuotannon ehdot	391	294
innovaationeuvonta	60	106

Maksetut neuvonnat kohdistuivat maaseutuasetuksen mukaisiin kohdealoihin taulukon 3 mukaisesti. Selvästi eniten neuvontaa tehtiin koskien vesien käytön hallinnan tehostamisen kohdealaa. Merkittävä osa maksuista kohdistui myös kilpailukyyn parantamisen ja luonnon monimuotoisuuden edistämisen kohdealoihin.

Taulukko 3. Maksettujen neuvontakäyntien kohdistuminen maaseutuasetuksen (EU N:o 1305/2013) määrittelemiin kohdealoihin.

Kohdeala	Kohdealan selite	Euroa vuonna 2015
3a	kilpailukyky	181 157
4a	luonnon monimuotoisuus	145 078
4b	vesiensuojelu	586 358
4c	maaperä	4 465
5b	energiatehokkuus	10 831
5c	uusiutuva energia ja biotalous	14 820
5e	hiilen sitominen	11 412

M04 Investoinnit

Maatalouden investoinnit

Ohjelma antaa mahdollisuuden rahoittaa ympäristön tilaa parantavia investointeja. Nämä investoinnit eivät ole sidoksissa muihin maaseutuohjelman toimenpiteisiin, kuten ympäristökorvaukseen. Ympäristön tilaa parantavissa investoinneissa hakijalta ei edellytetä liiketoimintasuunnitelmaa vaan painotetaan investoinnin ympäristöllisen vaikuttavuuden perustelemista. Ympäristöä edistävinä investointeina on rahoitettu mm. lannan separointilaitteita, etälantaloita, lantaloita ja niiden kattamista, lietteen sijoitus- ja multauslaitteita ja led-valojen hankintaa kasvihuoneisiin. Vuonna 2015 rahoitettiin kategoriassa ”ympäristö ja työympäristö” yhteensä 88 investointia. Ympäristöasioita edistäviä investointeja voi lisäksi sisältyä laajempiin rakennusinvestointeihin, kuten navetta- tai kasvihuoneinvestointeihin. Maaseutuohjelmalla tuettiin myös pellon vesitaloutta ja kasvukuntoa edistäviä salaojitus- ja säätösalojitusinvestointeja (336 investointia). Säätösalojitusta voidaan toteuttaa vain soveltuvilla maalajeilla ja kaltevuuksilla. Investointituen haku käynnistyi odotettua hitaammin, mutta vuoden 2016 ensimmäisen hakukierroksen perusteella, investointien haku näyttäisi nyt selkeästi vilkastuvan. Kappalemääräisesti ympäristö- ja työympäristöinvestoinnit olivat noin 9 % ja salaojituksen ja säätösalojituksen investoinnit noin 35 % kaikista haetuista investoinneista.

Toimenpide tarjoaa nykymuodossaan hyvät mahdollisuudet ympäristöinvestointien toteuttamiseen. Soveltuvia investointeja ei ole rajattu kovin tarkasti, jotta toimenpiteellä pystyttäisiin vastaamaan tilojen monenlaisiin ympäristötarpeisiin. Tämä vaatii kuitenkin toimijoilta merkittävää oma-aloitteisuutta ja päätöksentekijöiltä näkemystä hakemusten ympäristöllisestä vaikuttavuudesta. Toimenpiteen markkinointia tulisi edistää ja nostaa esiin hyviä esimerkkejä.

Tulevissa ohjelman arvioinneissa olisi hyvä tarkastella millaiset tilat ovat tätä toimenpidettä hyödyntäneet eri alueilla, millaisia tehdyt ympäristöinvestoinnit ovat olleet ja millaisiin ympäristöhaasteisiin tilat ovat

investoinnilla hakeneet ratkaisua. Lisäksi tulisi arvioida tuen merkitystä investoinnin toteutumiselle ja onko toimenpiteen potentiaali ympäristöasioiden edistäjänä tullut hyödynnetyksi.

Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden jalostus, markkinoille saattaminen ja kehittäminen

Alatoimenpiteestä M04.2 tuettujen maataloustuotteiden jalostusta ja elintarvikkeiden valmistusta koskevien investointien osalta ei ole vielä käytettävissä tietoja, joiden avulla voitaisiin tarkastella investointien mahdollisia liittymäkohtia ympäristöasioihin. Alatoimenpide painottuu elintarviketarjonnan monipuolistamiseen ja yritysten kasvuun ja kilpailukyvyyn parantamiseen, minkä ohella odotetaan syntyvän myös ympäristöhyötyjä. Tuetuista investoinneista voidaan mainita esimerkkeinä marjanjalostus, gluteiinittomat kauratuotteet, juomat, hunaja, liha, sekä luomu- ja muut erikoistuotteet sekä kuituhampun jatkojalostaminen. Investointien vaikutukset realisoituvat yleensä pidemmällä aikavälillä sen jälkeen kun investointi on toteutettu. Ympäristönäkökohtia kuten muitakin läpileikkaavia teemoja voidaan arvioida myöhemmin tietojärjestelmästä saatavan tiedon avulla sekä maaseutuohjelman arviointien yhteydessä.

Ei-tuotannolliset investoinnit

Ei-tuotannollisilla investoinneilla mahdollistetaan kosteikkojen perustaminen ja perinnebiotooppien sekä luonnonlaidunten ennallistaminen, jonka jälkeen investointikohteelle tulee tehdä ympäristökorvauksen mukainen viisivuotinen hoitosopimus. Ei-tuotannollisia investointeja kosteikkojen perustamiseen sekä perinnebiotooppien ja luonnonlaidunten alkuraivaukseen ja aitaamiseen haettiin 30.6.2015 päättyneessä haussa yli 4,6 miljoonan euron edestä. Haetusta kokonaissummasta noin 65 % haettiin kosteikkoinvestointeihin ja 35 % alkuraivaamisen ja aitaamisen investointeihin. Hakemuksia saapui odotettua enemmän. Hakemuksia kosteikkoinvestointeihin saatiin 91. Kosteikkoinvestointihakemukset koskivat noin kolmea miljoonaa euroa. Hakemuksia perinnebiotooppien ja luonnonlaidunten alkuraivaukseen ja aitaamiseen saatiin 151. Perinnebiotooppien ja luonnonlaidunten alkuraivaamisen ja aitaamisen hakemukset koskivat noin 1,6 miljoonaa euroa.

Hakemusten suurta määrää voi selittää, että vastaavat toimenpiteet eivät olleet edellisen ohjelmakauden lopussa haettavana, mutta samanaikaisesti vesiensuojelua ja monimuotoisuuden edistämisen viestintä on ollut näkyvää. Lisäksi ohjelmakauden vaihtuessa eräitä kohteiden tukikelpoisuuteen liittyviä ehtoja muutettiin huomioimaan ympäristölliset tarpeet paremmin, jolloin myös tuettaviksi soveltuvien kohteiden määrä jossain määrin lisääntyi. Toimenpiteen hyödyntämiseen on kannustettu myös ympäristöhallinnon taholta, sillä tällä rahoituksella voidaan toteuttaa vesienhoitosuunnitelmissa ja kansallisessa biodiversiteettistrategiaa toteuttavassa toimintaohjelmassa tunnistettuja toimenpiteitä, joihin on muutoin saatavilla niukasti rahoitusmahdollisuuksia.

Päätökset hakemusten hyväksymisestä tehdään keväällä 2016. Tukikelpoisuustarkastelun läpäisseiden hakemusten joukosta valitaan ELY-keskuksissa parhaat hakemukset rahoitettavaksi käyttäen toimenpiteen valintakriteerien mukaista pisteytystä ja ottaen huomioon käytettävissä oleva rahoitus. Valintakriteerien periaatteet on määritelty maaseutuohjelmassa ja yksilöity maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä. Ei-tuotannolliset investoinnit käsitellään ohjelmakaudella 2014–2015 Rahti-tietojärjestelmässä, kuten edellisellä ohjelmakaudella. Koska rahoituspäätöksiä päästään tekemään vasta keväällä 2016, investoinnit eivät päässeet alkamaan vielä vuonna 2015.

Kiinnostus ei-tuotannollisiin investointeihin vaihteli alueellisesti. Kosteikkoinvestointeja haettiin runsaasti Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa, Hämeessä ja Etelä-Savossa hakemuksia saatiin kussakin vajaa kymmenkunta. Etelä-Pohjanmaalla hakemuksia oli melko vähän, mutta ne olivat huomattavan suuria. Satakunnassa, Keski-Suomessa, Kainuussa ja Lapissa hakemuksia oli yhteensä alle kymmenen. Pirkanmaalla ei tullut hakemuksia kosteikkoinvestoinnista. Alkuraivauksen ja aitaamisen investointia haettiin selvästi eniten Varsinais-Suomessa ja Etelä-Savossa, jossa hakemuksia saatiin molemmissa yli kolmekymmentä. Satakunnassa, Hämeessä, Pirkanmaalla, Pohjois-Savossa Etelä-Pohjanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla, Kainuussa ja Lapissa hakemuserät olivat melko pieniä.

Ei-tuotannollisissa investoinneissa oli ensimmäistä kertaa mahdollista hakea maksua kertakorvausmenettelyllä. Kertakorvausmenettelyssä maksu perustuu maksutositteiden esittämisen sijaan siihen, että todennetaan investoinnin suunnitelman mukainen valmistuminen. Siten kertakorvausmenettelyssä maksu suoritetaan yhdessä erässä investoinnin valmistuttua. Hyväksyttävät kustannukset määritellään kuitenkin molemmissa maksumenettelyissä vakio-kustannuksiin perustuen. Kertakorvausperiaatteen mukaan toteutettavaa maksua toivoi kolmasosa kosteikkoinvestointia hakeneista ja kaksi kolmasosaa perinnebiotooppien ja luonnonlaidunten alkuraivauksen ja aitauksen investointia hakeneista.

Vuoden 2015 kokemusten perusteella ei esitetä muutoksia ei-tuotannollisiin investointitoimiin. Valintakriteerien toimivuutta on syytä seurata ja kohdistaa myös arvioinnissa huomiota niiden toimivuuteen. Toimenpiteen suuri suosio voi johtaa siihen, että varattu rahoitus ei riitä koko ohjelmakaudelle. Koska toimenpiteessä on kyse ympäristön tilan ennallistamisesta, on kuitenkin tarkoituksenmukaista aloittaa hyviksi arvioitujen hankkeiden toteuttaminen mahdollisimman pian ja hyödyntää käytettävissä olevia varoja etupainotteisesti. Tulevissa ohjelman arvioinneissa olisi hyvä tarkastella toimenpiteellä perustettujen kosteikkojen sijoittumista ja vaikuttavuutta suhteessa vesienhoitosuunnitelmissa esitettyihin kosteikkotarpeisiin eri alueilla sekä alkuraivaamisen ja aitaamisen kohteiden merkitystä perinnebiotooppien ja luonnonlaidunten ennallistamisessa eri alueilla.

M06 Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen

Alatoimenpiteistä M06.2 ja M06.4 tuetun uuden yritystoiminnan aloittamisen ja investointien osalta ei ole vielä käytettävissä tietoja, joiden avulla voitaisiin tarkastella tuettujen toimenpiteiden mahdollisia liittymäkohtia ympäristöasioihin. Yritysrahoitus on monivaikutteista. Muun yritysrahoituksen tavoin toimenpiteillä tavoitellaan ensisijaisesti talous- ja työllisyysvaikutuksia, joiden ohella odotetaan syntyvän ympäristöhyötyjä. Investointien vaikutukset realisoituvat yleensä pidemmällä aikavälillä sen jälkeen kun investointi on toteutettu. Ympäristönäkökohtia voidaan arvioida myöhemmin tietojärjestelmästä saatavan tiedon avulla sekä maaseutuohjelman arviointien yhteydessä tarkastelemalla millaiset yritykset ovat ympäristöön tai laajemmin biotalouteen liittyvään toimintaan tukea hakeneet ja mikä on ollut tuen merkitys kyseisen toiminnan aloittamiseen tai kehittämiseen. Toimenpiteiden osalta tullaan tarkastelemaan myöhemmin myös läpileikkaavien tavoitteiden, ympäristö mukaan lukien, toteutumista sen arvioimiseksi, millaisia ympäristöasioita yritysrahoituksella (M04.2, M06.2 ja M06.4) on edistetty.

M07 Peruspalvelut ja kylien kehittäminen maaseudulla

Ohjelma antaa mahdollisuuden rahoittaa ympäristöön liittyviä kehittämishankkeita. Toimenpiteen tavoitteena on parantaa maaseudun palveluja ja kestävä ja turvallisen maaseutuasumisen mahdollisuuksia. Hyödynsaajina ovat maaseudun yrittäjät ja asukkaat. Hankkeissa voidaan toteuttaa yhteisöllisiä ympäristötoimia ja esim. lisätä luonnossa virkistytymisen mahdollisuuksia.

Kehittämishankkeiden osalta ohjelma on lähtenyt käyntiin hitaasti, eikä vielä vuonna 2015 rahoitettu yhtään kehittämishanketta. Hakemuksia on kuitenkin jätetty runsaasti vuonna 2015 ja kehittämishalu ja viireys alueilla on suurta. Ensimmäiset rahoituspäätökset kehittämishankkeisiin on tehty helmikuussa 2016.

Tulevissa maaseutuohjelman arvioinneissa on hyvä tarkastella tarkemmin millaisia ympäristöasioita hankkeilla on edistetty eri alueilla. Onko hankkeissa luotu hyviä toimintatapoja, jotka olisivat monistettavissa ympäristön edistämiseen muillakin alueilla ja mikä tuen merkitys on ollut toiminnan käynnistymiselle. Lisäksi on hyvä selvittää ympäristötavoitteiden läpileikkaavuuteen liittyen, missä määrin ympäristöasiat on huomioitu sellaisissa hankkeissa, joiden pääasiallinen toiminta ei liity ympäristöasioiden edistämiseen.

M10 Ympäristökorvaukset

Ympäristötukien ja ympäristökorvausten maksut vuosina 2014–2015

Vuosina 2014–2015 maksettiin alatoimenpiteen 10.1 mukaisesta ympäristökorvausten ympäristösitoumuksista ja ympäristösopimuksista sekä 2007–2013 ohjelmakauden mukaisesta ympäristötuesta yhteensä 509,54 miljoonaa euroa ohjelmakauden 2014–2015 kehiksestä. Maksut koostuivat tukivuoden 2014 ympäristötuen ennakko- ja loppumaksuista sekä ympäristökorvausten tukivuoden 2015 ennakkomaksuista. Ympäristökorvausten ympäristösopimusten maksut siirtyivät pääasiassa vuodelle 2016. Alatoimenpiteen 10.2 mukaisista kasvigeenivaroihin kohdistuvista toimenpiteistä maksettiin 400 euroa.

Aihepiireittäin jaoteltuna varojen käyttö painottui vuosina 2014–2015 lannoitusta ja kasvinsuojelua koskeviin ympäristötoimenpiteisiin, sillä näihin kohdistui 333,97 miljoonaa euroa. Yhteensä 111,37 miljoonalla eurolla edistettiin kasvipeitteisyyttä ja erilaisia luonnonhoidollisia nurmia. Luonnon monimuotoisuuden ylläpitoon käytettiin 40,23 miljoonaa euroa ja lannan käytön tehostamista edistäviin toimenpiteisiin, kuten lietelannan sijoittamiseen, käytettiin 17,79 miljoonaa. Alkuperäisrotujen kasvattamiseen ja alkuperäiskasvien ylläpitoon käytettiin 4,10 miljoonaa ja erilaisiin kosteikko- ja valumavesitoimenpiteisiin 2,06 miljoonaa euroa. Aihepiiri jaottelu on tarkasteluna karkea, sillä toimenpiteet on lähtökohtaisesti suunniteltu monivaikutteisiksi kustannustehokkuuden parantamiseksi. Varojenkäyttö kuvastaa maatalouden ympäristönsuojelutarpeiden painopisteitä, sillä suurimmat tarpeet liittyvät Suomessa vesiensuojeluun.

Ympäristötukien ja ympäristökorvausten maksuista kohdistui vuosina 2014–2015 luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksen tehneille tiloille 59,69 miljoonaa euroa ja 18,59 miljoonaa euroa kohdistui tiloille, joilla on hallinnassaan Natura 2000 -alueella sijaitsevia peltolohkoja. Ympäristökorvausten toimenpiteet täydentävät luonnonmukaisen tuotannon toimenpidettä, eivätkä ne ole sen kanssa päällekkäisiä.

Luonnonmukaisessa tuotannossa tavanomaisista toimista, kuten viherlannoituksesta, luomutila ei kuitenkaan voi saada ympäristökorvausta. Suomi ei ottanut käyttöön maaseutuohjelmassa erillistä toimenpidettä Natura 2000 -alueille, sillä näiden alueiden tarpeisiin pystytään vastaamaan yksinkertaisemmin hyödyntämällä monipuolisesti ympäristökorvausten toimia.

Vuosien 2014–2015 maksettu ala kohdistui tavoiteindikaattoreihin T9, T10 ja T12 taulukon 4 mukaisesti. Tavoitealan T10 ja T12 ylittymisessä näkyy vesienhoitoon ja maaperän hoitoon kohdistuvien ympäristökorvausten lohkothaisten toimien laaja toteuma. Luonnon monimuotoisuuden hoidon tavoitealaan T9 on vielä matkaa. Tavoiteindikaattorissa T9 keskeinen luonnonmukaisen tuotannon toimenpiteen pinta-ala on kuitenkin hyvässä kasvussa.

Taulukko 4. Maksetun alan kohdistuminen tavoiteindikaattoreihin T9, T10 ja T12.

Tavoiteindikaattori	Indikaattorin selite	Tavoiteala, ha	Toteuma, ha	Toteuma, euroa
T9	Sen maatalousmaan pinta-ala, josta on tehty luonnon monimuotoisuutta tukeva hoitosopimus (ha) (kohdeala 4A)	399 800	217 893	27 828 205
T10	Sen maatalousmaan pinta-ala, josta on tehty hoitosopimus vesienhoidon parantamiseksi (ha) (kohdeala 4B)	1 814 100	1 872 586	104 642 361
T12	Sen maatalousmaan pinta-ala, josta on tehty hoitosopimus maaperän hoidon parantamiseksi ja/tai maaperän eroosion torjumiseksi (ha) (kohdeala 4C)	1 225 000	1 412 950	37 378 911

Tavoiteindikaattori T9 muodostuu toimenpiteistä:

- Luonnonmukainen tuotanto: tavoiteala 355 000 ha
- Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoito: tavoiteala 42 000 ha
- Kurki-, hanhi- ja joutsenpellot: tavoiteala 800 ha
- Puutarhakasvien vaihtoehtoinen kasvinsuojelu: tavoiteala 2 000 ha

Tavoiteindikaattori T10 muodostuu toimenpiteistä:

- Ravinteiden tasapainoinen käyttö: tavoiteala 1 790 000 ha
- Ympäristönhoitonurmet, suojavyöhykkeet: tavoiteala 23 000 ha
- Kosteikon hoito: tavoiteala 1 100

Tavoiteindikaattori T12 muodostuu toimenpiteistä:

- Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys: tavoiteala 1 220 000 ha
- Orgaanisen katteen käyttö puutarhakasveilla ja siemenperunalla: tavoiteala 5 000 ha

Tavoiteindikaattorit on koostettu maaseutuohjelman pinta-alaperusteisista toimenpiteistä niiden siten, että hehtaarit ovat summattavissa ja summa verrattavissa maatalousmaan kokonaismäärään. Indikaattorissa ei ole mukana toimenpiteitä, joita on mahdollista toteuttaa samanaikaisesti samalla pinta-alalla. Näin ollen indikaattoreissa ei ole kaikkia kyseisiin tavoitteisiin vaikuttavia ympäristökorvausten toimia tai maaseutuohjelman muita pinta-alaperusteisia toimenpiteitä. Aiempien ohjelmakausien voimassa olevien erityistukisopimusten pinta-alat luetaan mukaan tavoiteindikaattoriin soveltuvin osin.

Ympäristötuet (ohjelmakausi 2007–2013), tukivuosi 2014

Päätyviä ympäristötukisitoumuksia ja erityistukisopimuksia jatkettiin ohjelmakauden 2007–2013 mukaisina vuonna 2014, koska uuden ohjelmakauden maaseutuohjelma siirtyi alkamaan vasta vuonna 2015. Uusia ympäristötuen sitoumuksia tai erityistukisopimuksia ei pääsääntöisesti tehty vuonna 2014. Osa jatkettuun erityistukisopimukseen oikeutetuista tuensaajista ei halunnut jatkaa sopimusta. Kaikki vuonna 2014 haetut ympäristötuen maksut maksettiin ohjelmakauden 2014–2020 kehyksestä.

Ympäristökorvaukset (ohjelmakausi 2014–2020), tukivuosi 2015

Ohjelmakauden 2014–2020 mukaisen ympäristökorvaukset -toimenpiteen kaikki toimet käynnistettiin vuonna 2015. Ympäristökorvausten ympäristösitoumusta ja siihen liittyviä tila- ja lohko-kohtaisia toimenpiteitä sekä ympäristösopimuksia haettiin päätukihaussa sähköisesti Vipu-palvelussa tai paperilla 12.5.2015 mennessä. Ympäristösitoumusta haki yli 45 624 tilaa. Ympäristösitoumukseen sitoutui noin 86 % aktiiviviljelijöistä, jotka hakivat suorien tukien perustukea. Sitomusala oli noin 2,06 miljoonaa hehtaaria eli yli 90 % suorien tukien perustukea hakeneiden maatalousmaasta. Sitomusala väheni vain muutamilla tuhansilla hehtaareilla edellisen ohjelmakauden loppuun verrattuna. Ohjelmakauden valmistelun aikana useiden eri sidosryhmien esittämä huoli sitoutuneiden ja sitomusalan merkittävästä vähenemisestä ei toteutunut, sillä sitoutumisaste säilyi korkeana.

Ympäristösitoumuksen toimien toteutuminen on esitetty taulukossa 5. Maksut kertovat vuonna 2015 maksetusta ennakkomaksuudesta. Tilalukumäärä on tuensaajien määrä, jolle on maksettu vuonna 2015 ennakkomaksu. Taulukon hehtaaritiedot perustuvat ennakkomaksuun ja tarkentuvat vielä, kun ympäristösitoumuksen loppumaksu maksetaan kesäkuussa 2016.

Ympäristösitoumuksen tilakohtainen ravinteiden tasapainoisen käytön toimenpide ylitti sille asetetun pinta-alatavoitteen. Toimenpiteen kokonaisala oli yli 1,8 miljoonaa hehtaaria. Keskimääräinen tuensaajaa kohti maksettu ala oli noin 40 hehtaaria. Ravinteiden tasapainoisen käyttö -toimen pinta-alasta noin 2 % oli puutarhakasvien alaa. Viljelijät valitsivat myös monipuolisesti ympäristösitoumusten lohko-kohtaisia toimia ja toteuttivat niitä laajasti. Haun toteuma oli ympäristötavoitteiden kannalta erinomainen. Myös useimmat lohko-kohtaisista toimista saavuttivat tai merkittävästi ylittivät niille asetetut tavoitteet.

Merkittävimpiä tavoitealan ylityksiä tapahtui peltoluonnon monimuotoisuus -toimen kerääjäkasveissa ja saneerauskasveissa, jossa aiemman ohjelmakauden vaatimattoman kiinnostuksen perusteella asetetut tavoitteet ylittyivät moninkertaisesti. Kerääjäkasveilla toteuma oli noin 3360 % ja saneerauskasveilla 900 % ohjelman tavoitteesta. Kerääjäkasveja viljeli noin 23 % ympäristösitoumuksen tehneistä tiloista. Viljelyala oli keskimäärin 24 hehtaaria tuensaajaa kohti. Toimenpiteen aiempaa suurempaa suosiota voi osaltaan selittää, että kerääjäkasvien ja saneerauskasvien viljely on tullut tutummaksi ja viljelijöille mm. ohjelman koulutus- ja tiedonvälityshankkeiden ja Teho plus -hankkeen aktiivisen viestinnän kautta. Myös siementen saatavuus on parantunut ja viljelytekniikka kehittynyt. Ensimmäisen vuoden kokemusten perusteella nähdään tarpeelliseksi jatkossa paremmin varmistaa, että saneerauskasveja toteuttavalla tilalla on viljelyssä sellaisia kasveja, joka erityisesti hyötyvät saneerauskasvien käytöstä.

Myös peltoluonnon monimuotoisuus -toimen monimuotoisuuspeltojen tavoiteala ylittyi hieman, mutta viherlannoitusnurmien määrä jäi noin puoleen odotetusta. Mahdollisuutta monimuotoisuuspeltojen viljelyyn käytti noin 19 % ympäristösitoumuksen tehneistä tiloista. Monimuotoisuuspeltopinta-alaa oli näillä

tiloilla keskimäärin 2,5 hehtaaria. Viherlannoitusnurmien vähäinen suosio voi selittyä matalalla korvaustasolla verrattuna tavanomaisiin tuotantonurmiin.

Ympäristöhoitonurmien suojavyöhykkeissä tavoite ylittyi merkittävästi, kun toteuma 57 673 hehtaaria oli noin 250 % tavoitealasta. Samalla tilojen lukumäärä, jolla on suojavyöhykettä, kasvoi nelinkertaiseksi aiempaan nähden. Suojavyöhykkeiden tavoitteena oli 23 000 hehtaaria, mitä pidettiin tavoitetta asetettaessa korkeana, sillä edellisellä ohjelmakaudella suojavyöhykeala jäi noin 8 500 hehtaariin, vaikka alueellisesti oli tehty mm. suojavyöhykeyleissuunnittelua. Kynnystä toimenpiteeseen ryhtymiseksi pyrittiin ohjelmakautta 2014–2015 valmisteltaessa madaltamaan. Merkittävimpiä syitä suojavyöhykealan lisääntymiseen voidaan pitää erillisestä sopimusmenettelystä ja toteutussuunnitelmasta luopumisesta, maksimileveydestä luopumisesta, korvaustasoa ja sen muuttamista kiinteäksi sekä ohjelmakauden alkuun ajoittunut viljan alhainen markkinahinta. Vesienhoidon kannalta suojavyöhykkeiden määrän lisääntyminen on merkittävää. Toimenpiteen vaikuttavuuden arvioimiseksi olisi hyvä tarkastella kohteiden alueellista ja paikallista sijoittumista sekä tutkia toteutuvaa vaikutusta pintavesien laatuun paikallisesti ja valuma-alueetasolla. Ympäristöhoitonurmien luonnonhoitopeltonurmet toteutuivat melko hyvin tavoitteeseen nähden. Luonnonhoitopeltonurmien tilakohtainen keskipinta-ala oli suurempi kohdentamisalueella (noin 5 ha) kuin muulla alueella (noin 2 ha). Luonnonhoitopeltoja oli noin puolella sitoutuneista tiloista ja suojavyöhykkeitä 22 %:lla. Monivuotisten ympäristöhoitonurmien suosio jäi vaatimattomaksi tavoitteeseen nähden. Kaikkiaan ympäristöhoitonurmet -toimen eri toimenpiteiden yhteisala oli kuitenkin lähellä tavoitettaan suojavyöhykealan ennakoitua suuremman toteuman takia.

Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys toteutui laajana. Kyseisessä toimessa pinta-alat eivät merkittävästi ylittäneet tavoitetta, mutta toteutus painottui tiloilla arvioitua enemmän kohdentamisalueelle ja korkeamman peitteisyysprosentin luokkiin. Valumavesien hallinnan -toimessa tavoiteala näyttää myös täyttyvän, mutta tiedot ovat vielä epävarmat, sillä näiden maksu siirtyi vuodelle 2016.

Lietelannan sijoittaminen peltoon -toimessa levitysala myös ylitti tavoitteensa, mitä voidaan pitää hyvänä kehityksenä, sillä kyseessä on merkittävä toimenpide ammoniakkipäästöjen vähentämisessä. Keskimääräinen levitysala tilaa kohti oli noin 41 hehtaaria. Sen sijaan ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättämisessä jäätin kolmasosaan pinta-alatavoitteesta. Toimen on valinnut selvästi useampi tila kuin vuoden 2015 toteuma osoittaa, joten toimenpiteellä on potentiaalia kasvaa ohjelmakauden aikana. Keskimääräinen levitysala oli noin 16 hehtaaria. Kierrätysravinteiden luovuttajien ja vastaanottajien tulisi löytää toisensa aiempaa paremmin. Ravinteiden kierrätyksen edistämiseen tähdätään myös Sipilän hallitusohjelman kärkihankkeilla, joten ravinteiden kierrättämisen mahdollisuuksia ja toimintatapoja tullaan aktiivisesti markkinoimaan.

Puutarhakasvien ympäristöystävälliseen viljelyyn suunnitellut toimenpiteet puutarhakasvien vaihtoehtoinen kasvinsuojelu ja orgaanisen katteen käyttö puutarhakasveilla ja perunalla toteutuivat lähes tavoitteiden mukaisesti. Katettu ala oli keskimäärin 4 hehtaaria. Kattamista koskeva toimenpide painottui monivuotisiin puutarhakasveihin. Vaihtoehtoinen kasvinsuojelu painottui menetelmäryhmän 2 toimenpiteisiin, jossa hyödynnetään mekaanisesti levitettäviä mikrobiologisia kasvinsuojeluaineita, tuhohyönteisverkkoja tai torjutaan rikkakasveja vaativimmilla mekaanisilla menetelmillä. Vaihtoehtoisen kasvinsuojelun menetelmäryhmästä 1 maksettiin tuensaajaa kohti keskimäärin 3 hehtaaria ja menetelmäryhmässä 2 keskimäärin 12 hehtaarilla.

Vuonna 2015 otettiin ympäristökorvauksissa käyttöön ns. syysilmoitukset. Viljelijät pystyivät ilmoittamaan ajalla 19.–30.10.2015 Vipu-palvelussa lohkot, joilla olivat toteuttaneet toimia lietelannan sijoittaminen

peltoon, ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättäminen tai peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys. Viljelijöitä kannustettiin tekemään syysilmoitukset sähköisesti, vaikka päätukihakemus olisi tehty paperilla. Lohkotiedot olivat Vipu-palvelussa valmiina käyttöön ja Vipu-palvelu laski sitoumusalan kasvipeitteisyysprosentin tuensaajan syöttämien lohkotietojen perusteella. Syysilmoituksensa palautti sähköisesti yli 36 000 tilaa, joten yli 90 % syysilmoituksista palautettiin sähköisesti. Sähköisten ilmoitusten osuus on suurempi kuin kertaakaan aikaisemmin Vipu-palvelun ja maataloustukihallinnon sähköisen asioinnin historiassa.

Keväällä 2015 haetun ympäristösitoumuksen ennako maksettiin kaikille viljelijöille 19.11.2015 alkaen. Toinen erä maksetaan vuonna 2016 kesäkuussa.

Taulukko 5. Ympäristösitoumuksen lohko kohtaisten toimien toteutuminen vuonna 2015 maksetun alan mukaan.*

Ympäristökorvauksen ympäristösitoumuksen toimet	Tiloja	Toteuma, ha	Euroa v. 2015	Tavoite, ha
Tilakohtainen toimi				
Ravinteiden tasapainoinen käyttö yhteensä	48 174	1 811 623	81 947 058	1 790 000
- peltoviljelykasvit	44 124	1 780 074	76 899 194	
- puutarhakasvit	4 050	31 549	5 047 864	
Ympäristösitoumuksen lohko kohtaiset toimet				
Lietelannan sijoittaminen peltoon	5 202	214 659	6 869 077	150 000
Ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättäminen	937	15 066	482 117	50 000
<i>Valumavesien hallinta yhteensä</i>	<i>3563</i>	<i>42 798</i>	<i>4 480 323</i>	<i>40 000</i>
- säättösalaajitus		34 552	2 418 608	
- kuivatusvesien kierrätys		8 247	2 061 715	
Ympäristönhoitonurmet yhteensä	33 325	139 371	29 073 380	140 000
Suojavyöhykenurmet yhteensä	10 032	57 673	21 741 888	23 000
- kohdentamisalue	3 981	24 488	9 795 068	
- muu alue	6 051	33 186	11 946 820	
Luonnonhoitopeltonurmet, yhteensä	22 931	78 989	7 223 117	85 000
- kohdentamisalue	11 028	56 501	5 424 097	
- muu alue	11 903	22 488	1 799 019	
Monivuotiset ympäristönhoitonurmet	362	2 709	108 375	32 000
Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys yhteensä	29 259	1 408 878	35 797 503	1 300 000
Kohdentamisalue yhteensä	22 202	1 089 126	33 177 124	880 000
- 20 % kasvipeitteisyys	2 905	118 890	380 448	
- 40 % kasvipeitteisyys	3 839	178 830	2 575 145	
- 60 % kasvipeitteisyys	5 128	275 502	7 934 445	
- 80 % kasvipeitteisyys	10 330	515 905	22 287 085	
Muu alue yhteensä	7 057	319 752	2 620 380	420 000
- 20 % kasvipeitteisyys	489	18 434	58 988	
- 40 % kasvipeitteisyys	1 224	56 379	405 928	
- 60 % kasvipeitteisyys	5 344	244 939	2 155 464	
Orgaanisen katteen käyttö puutarhakasveilla ja siemenperunalla yhteensä	1 015	4 072	1 581 408	5 000
Monivuotiset puutarhakasvit	909	3 775	1 510 141	
Yksivuotiset puutarhakasvit	106	297	71 267	

Peltoluonnon monimuotoisuus yhteensä	23 907	303 352	27 709 275	76 000
Kerääjäkasvit	10 571	252 316	20 185 282	7 500
Monimuotoisuuspellot yhteensä	8 860	22 539	5 409 286	19 000
- kohdentamisalue	3 517	8 750	2 100 095	
- muu alue	5 343	13 788	3 309 192	
Saneerauskasvit	575	4 490	1 077 566	500
Viherlannoitusnurmet	3 901	24 008	1 037 141	49 000
Puutarhakasvien vaihtoehtoinen kasvinsuojelu yhteensä	261	1 912	572 629	2 000
Menetelmäryhmä 1	123	312	124 608	
Menetelmäryhmä 2	138	1 600	448 021	

* Taulukossa on esitetty suuntaa antavat tiedot valumavesien hallinnasta, vaikka toimesta ei maksettu vuonna 2015. Taulukossa esitetystä toteumasta puuttuu tiedot paperilla palautettujen syysilmoitusten pinta-aloista: lietelannan sijoittaminen peltoon (n. 3700 ha, n. 150 000 euroa), ravinteiden, orgaanisten aineiden kierrättäminen (n. 800 ha, 33 000 euroa) ja talviaikainen kasvipeitteisyys (n. 1,08 milj. euroa), sillä niiden maksu siirtyi vuodelle 2016. Taulukon hehtaaritiedot tarkentuvat, kun ympäristösitoumusten loppumaksu on maksettu kesäkuussa 2016.

Korkea sitoutumisaste ja lohko kohtaisten toimen runsas toteuma on ympäristön kannalta erinomaista. Asetettuja tavoitealoja pidettiin ohjelmavalmisteluun aikana vaativina ja kokonaissitoutumisasteen alenemista pidettiin mahdollisena, sillä monet toimenpiteet jäivät korvaustasoltaan laskelmiin nähden alikompensoiviksi. Toimenpiteiden kohdentamisesta ja kohdentamisalueiden rajauksista käytiin laajaa keskustelua sidosryhmien kanssa. Ohjelmavalmisteluun aikana ei vielä ollut nähtävissä maatalouden taloudellisia haasteita ja markkinatilanteen heikkenemistä. Näillä asioilla on varmasti ollut vaikutusta tilojen päättäessä pitkäaikaisiin ympäristötoimenpiteisiin sitoutumisessa. Koska ympäristökorvaukset -toimenpiteessä ei voida soveltaa valintakriteerejä ja koska sitoumukset ovat viisivuotisia, on toteumaan vaikuttaminen tai kohdentaminen jälkikäteen vaikeaa, jos haku tuottaa suuria tavoitealan ylityksiä.

Toimenpiteeseen käytettävissä oleva rahoitus tulee runsaan toteuman takia sidottua etupainotteisesti lähes koko käytettävissä olevan valtuuden osalta. Jotta ympäristökorvauksiin varattu rahoitus riittäisi koko ohjelmakaudelle, päädyttiin ohjelmamuutokseen, jossa suurimpia tavoitealojen ylityksiä saaneiden toimien toteutusta tiloilla rajoitetaan asettamalla tilakohtainen enimmäisprosentti lohko kohtaisesta toimesta maksettavalle pinta-alalle. Rajoitus koskee toimia, joiden tavoitealan ylitykset ovat suurimpia. Tavoitteena ei ole näiden toimien pinta-ala väheneminen tavoitealan tasolle, vaan muutos tasaa toteuma-alaa tilojen välillä. Komission hyväksymä ohjelmamuutos koskee jo vuotta 2016 ja sen vaikutuksia toteumaan tullaan seuraamaan. Vastaava lohko kohtaisten toimien pinta-alan tilakohtainen enimmäisosuus on ollut käytössä ohjelmassa alusta alkaen esimerkiksi peltoluonnon monimuotoisuus -toimen mukaisilla monimuotoisuuspellon ja ympäristöhoitonurmet -toimen luonnonhoitopeltonurmilla.

Maaseutuohjelman arvioinneissa olisi hyvä tarkastella ympäristösitoumuksen toimenpiteiden kohdentumista alueilla, toteutuksen laatua tiloilla ja alueellista vaikuttavuutta. Lisäksi olisi tarpeen, selvittää millaisia toimenpideyhdistelmiä tilat ovat valinneet lohko kohtaisista toimenpiteistä ja miten on hyödynnetty ohjelman muita ympäristöön vaikuttavia toimenpiteitä. Missä määrin toimenpiteet esimerkiksi pystyvät vastaamaan tilojen kokemuksiin ympäristöhaasteisiin ja onko neuvonnalla ollut vaikutusta toimenpiteiden käyttöön ja kohdentamiseen tilalla.

Ympäristökorvausten ympäristösopimukset

Ympäristösopimuksia haettiin paperilomakkeella 12.5.2015 mennessä ELY-keskuksesta. Ympäristösopimukset maksetaan pääasiassa vuoden 2016 puolella. Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoidosta haettiin 1555 sopimusta yhteensä 21 084 hehtaarille (tavoiteala 42 000 ha). Kosteikon hoidosta haettiin 111 sopimusta yhteensä 382 hehtaarille (tavoiteala 1 100 ha). Monimuotoisuuden ja maiseman hoidosta tehtävien sopimusten ja kosteikkojen hoidon sopimusten määrän odotetaan kasvavan tulevina vuosina mm. ei-tuotannollisten investointihankkeiden valmistuessa. Alkuperäisrotujen kasvattamisen ympäristösopimuksia myönnettiin yli 700 ja niistä maksettiin vuonna 2015 yhteensä 675 sopimuksesta 622 tilalle noin 2,01 miljoonaa euroa. Alkuperäisrotujen kasvattamisesta tehdyt sopimukset koskivat noin 7 360 eläinyksikköä (tavoitemäärä 7 000 eläinyksikköä). Sopimusten eläinyksikkömäärä on kasvanut aiemmasta ohjelmakaudesta, mutta tilalukumäärä on samalla vähentynyt noin sadalla. Kurki-, hanhi- ja joutsenpeltosopimusta haki 64 tilaa 1034 hehtaarille (tavoiteala 800 ha). Kurki-, hanhi, ja joutsenpeltojen sopimuskausi eli toimenpiteen toteutus tiloilla kuitenkin alkaa vasta vuonna 2016.

Maaseutuohjelman arvioinneissa olisi hyvä tarkastella kosteikkojen sijoittumista ja niiden hoidon merkitystä vesienhoidon alueellisiin tarpeisiin nähden sekä tarkastella, missä määrin monimuotoisuuden- ja maiseman hoitosopimuksella on saatu hoitoon luontoarvoiltaan arvokkaimmat kohteet. Lisäksi olisi tarpeen arvioida hoitosuunnitelmien toteutumista ja hoidon laatua. Alkuperäisrotujen kasvattamisesta tulisi arvioida miten ohjelmakauden vaihtuessa tehdyt muutokset sopimusehtoihin vaikuttaneet eri rotujen säilymiseen. Ohjelmakaudelle täysin uuden kurki-, hanhi- ja joutsenpeltosopimuksen toimivuutta tulisi selvittää tapaustutkimuksena.

Aiempien ohjelmakausien erityistukisopimukset tukivuonna 2015

Ohjelmakauden vaihteessa jäi voimaan yli 1 600 erityistukisopimusta, joiden päättäminen hallinnon toimesta ja hakeminen uuden kauden sopimukseksi ei ollut mahdollista. Sopimukset olivat pääasiassa 10- tai 20-vuotisia sopimuksia suojavaöhykkeistä sekä kosteikkojen tai luonnon monimuotoisuuden hoidosta. Sopimukset koskivat 7700 hehtaaria ja niistä maksettiin vuonna 2015 yhteensä noin 2,3 miljoonaa euroa.

Geenivaroja edistävä alatoimenpide 10.1

Ohjelmakauden 2014–2010 mukaisia alkuperäiskasvien ylläpidon sopimuksia haettiin neljä kappaletta, joista yksi maksettiin vuonna 2015, yhteensä 400 euroa. Myös edellisellä ohjelmakaudella sopimusmäärä oli vähäinen vastaavassa sopimustyyppissä. Uudelle kaudelle toimenpiteeseen tehtyjen muutosten myötä kiinnostuksen odotettiin kasvavan ja tavoitteeksi asetettiin 50 lajikkeen ylläpito. Sopimustyyppin kohdennettuun markkinointiin tulee panostaa. On myös syytä arvioida sopimustyyppin toimivuutta, tunnistaa mahdollisia muutostarpeita tai mahdollisuuksia edistää alkuperäiskasvien säilyttämistä muunlaisilla keinoilla. Alkuperäiskasvien ylläpidon rekisteröinti helpottuu vuonna 2016, kun Elintarviketurvallisuusviraston perimä rekisteröintimaksu poistuu. Kyseistä maksua ei ole luettu korvattavaksi kustannukseksi alkuperäisrotujen säilyttämisen sopimuksessa.

Sopimusta alkuperäiskasvien varmuuskokeelmista haki Luonnonvarakeskuksen kansallinen kasvigeenivaraohjelma. Hakemus tuli vireille 25.9.2015 ja päätös sopimuksesta tehtiin vuoden 2015 lopulla. Sopimuksessa hyväksytyt toimenpidesuunnitelman mukaan sopimuksella tuetaan alkuperäiskasvien varmuuskokeelmien säilyttäjäverkoston perustamista ja ylläpitämistä. Kasvikokeelmia voivat olla hedelmäpuu-, marjakasvi-, vihanniskasvi-, viherrakentamis- sekä yrtti- ja rohdoskasvien kokoelmat. Toimenpidesuunnitelmassa tavoitellaan 20 eri kokoelman suojelua. Yleisenä tavoitteena on hajautetun varmuuskokeelmaverkoston rakentaminen. Suunnitelman toteuttaminen on käynnistymässä. Vuonna 2015 sopimuksesta ei haettu maksuja.

Sopimusta alkuperäisrotujen perimän säilytyksestä haki Luonnonvarakeskuksen kansallinen eläingenivaraohjelma. Hakemus tuli vireille 25.9.2015 ja päätös sopimuksesta tehtiin vuoden 2015 lopulla. Sopimuksessa hyväksytyt toimenpidesuunnitelmalla tavoitellaan Suomen kansallisessa geenivaraohjelmassa asetettuja tavoitteita alkuperäisrotujen alkio- ja siemenannosmäärissä. Lisäksi suunnitelmaan sisältyy tiedotusta. Suunnitelman toteuttaminen on käynnistymässä. Vuonna 2015 sopimuksesta ei haettu maksuja.

Ympäristökorvausten valvonta

Ympäristösitoumusten ja -sopimusten valvonnassa oli vuonna 2015 noin 2 700 tilaa. Osa tukiehdoista tarkastettiin paikan päällä tilalla kasvukauden aikana ja osa kasvukauden päätyttyä talviaikaisessa asiakirjavalvonnassa ja kasvipeitteisyysvalvonnassa. Talviaikainen asiakirjavalvonta ja kasvipeitteisyysvalvonta ovat vielä kesken maaliskuussa 2016.

Paikan päällä tapahtuvassa valvonnassa todettiin eniten tukiehtopuutteita vesistöjen varsilla olevissa suojakaistoissa, kerääjäkasvustoissa ja suojavyöhykkeiden sadonkorjuuvaatimuksessa. Perustason vaatimuksissa laiminlyöntejä oli eniten valtaojien ja vesistöjen varsilla olevissa pientareissa ja viljelytavassa.

Ympäristösitoumusten ja -sopimusten tukiehdoissa vaaditut asiakirjat (esim. viljavuustutkimukset) tarkastetaan lohko kohtaisesti talviaikaisessa asiakirjavalvonnassa. Asiakirjavalvonta on kesken ja tulokset ovat saatavilla touko-kesäkuussa 2016.

M11 Luonnonmukainen tuotanto

Ohjelmakauden vaihtuessa luonnonmukainen tuotanto erotettiin omaksi toimenpiteekseen. Vuonna 2014 luonnonmukainen tuotanto vielä sisältyi erityisympäristösopimuksena ympäristötukeen. Muutos merkitsi, että vuodesta 2015 alkaen luonnonmukaiseen tuotantoon sitoutuminen ei enää edellytä ympäristösitoumusta. Aiemman ohjelmakauden luonnonmukaista tuotantoa koskeneet ympäristötuen erityistukisopimukset päätettiin hallinnon toimesta ohjelmakauden vaihtumisen takia. Vuodesta 2015 alkaen haettavana olivat viisivuotiset sitoumukset luonnonmukaisesta tuotannosta tai kotieläintuotannosta. Sitoumusta haettiin 12.5.2015 mennessä paperihakemuksella. Sitoutuminen edellyttää kuulumista luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään. Sitoumukset tehdään pääsääntöisesti koskemaan koko tilaa, mutta uutena mahdollistettiin sitoumuksen tekeminen vain osalle tilan alasta, jos kyseessä on avomaavihannesten viljely.

Vuosina 2014–2015 maksettiin ohjelmakauden 2014–2020 varoista luonnonmukaisen tuotannon toimenpiteitä yhteensä noin 59,69 miljoonaa euroa. Tästä noin 25,8 miljoonaa euroa kohdistui ohjelmakauden 2014–2020 mukaisten luonnonmukaisen tuotannon korvauksen sitoumusten ensimmäiseen maksuerään. Tukivuoden 2015 luonnonmukaisen tuotannon sitoumusten viimeinen erä ja kotieläintuotannon sitoumusta koskeva korvaus maksetaan vuonna 2016.

Luonnonmukaisen tuotannon osuus maatalousmaasta oli Suomessa Elintarviketurvallisuusviraston (Evira) tilastojen mukaan 9,9 % vuonna 2015. Kokonaisala kasvoi 6 % vuoteen 2014 verrattuna. Yli 90 % luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmässä mukana olevista tiloista alasta haki maaseutuohjelman mukaista sitoumusta luonnonmukaisesta tuotannosta ja lähes 90 % luonnonmukaisesti tuotetusta alasta oli luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksen piirissä.

Vuonna 2015 maksettiin luonnonmukaisen tuotannon korvausta noin 200 557 hehtaarille, 3815 tuensaajalle. Korvausta luonnonmukaisesta tuotannosta avomaavihannesten viljelyalalle maksettiin 178 tuensaajalle, 271 hehtaarille. Siten luonnonmukaisen tuotannon korvauksen maksettu kokonaisala oli 200 828 hehtaaria. Ala oli siten noin 15 800 hehtaaria suurempi kuin vuoden 2014 luonnonmukaisen tuotannon erityistuen maksettu ala. Luonnonmukaisen tuotannon korvauksen sitoumuksiin voi sisältyä eräitä pinta-aloja, joihin ei kohdistu maksua, joten kokonaissitoumusala oli hieman maksualaa suurempi, noin 201 000 hehtaaria. Maaseutuohjelman tavoite Manner-Suomen luonnonmukaisesti tuotetulle alalle on 355 000 hehtaaria vuoteen 2020 mennessä. Luonnonmukaisen tuotannon maksettu ala kasvoi edellisen ohjelmakauden lopun maksetusta alasta yli 8 %. Luonnonmukaiselle tuotannolle asetetun pinta-alatavoitteen saavuttaminen edellyttäisi suurempaa vuosittaista kasvua. Vähittäiskauppa on arvioinut luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden markkinanäkymät hyväksi ja luomutuotteiden kysyntä on Suomessa kasvanut tilanteessa, missä elintarvikkeiden myynnin kokonaistilanne on ollut vaativa. Tämän odotetaan edistävän luonnonmukaisesti tuotetun alan kasvua edelleen. Luonnonmukaisen tuotannon koulutuksen ja neuvonnan rooli on merkittävä uusien tuottajien luonnonmukaiseen tuotantoon sitoutumiselle. Päätös luomutuottajaksi siirtymiseen kypsyy tiloilla vähitellen ja käydyn luomukoulutuksen ja luomutuottajaksi siirtymisen välillä vierähtää usein useampi vuosi.

Luonnonmukaisen kotieläintuotannon sitoumuksen tehneitä tuensaajia oli 804. Verrattuna edellisen ohjelmakauden erityistukisopimukseen luonnonmukaisen tuotannon kotieläin korvaukseen sitoutuneiden määrä kasvoi noin sadalla. Suurin osa luomukotieläintiloista tuottaa naudanlihaa tai maitoa.

Luonnonmukainen tuotanto kiinnostaa ja sitoumusten tehneiden joukossa on uusia tuensaajia, joukossa suuriakin tiloja. Samalla luonnonmukaisesta tuotannosta on myös poistunut viljelijöitä eläkkeelle siirtymisen myötä ja nuoriakin viljelijöitä on luopunut luomutuotannosta. Luonnonmukaiseen tuotannon korvausta saaneiden tilojen määrä on vähentynyt noin kolmellakymmenellä vuodesta 2014. Luomutilojen keskipinta-ala kuitenkin jatkaa kasvuaan. Luonnonmukaiseen tuotantoon sitoutuneiden tilojen keskipinta-ala on yli 50 hehtaaria, mikä ylittää kaikkien tilojen keskipinta-alan ja on noin 10 hehtaaria suurempi kuin ympäristökorvausta hakeneiden tilojen keskikoko. Luonnonmukaista kotieläintuotantoa koskevia sitoumuksia tehneet tilat ovat vielä suurempia, keskipinta-alaltaan noin 85 hehtaaria. Avomaavihannesten viljelyala oli tätä tuotantoa harjoittavilla tiloilla keskimäärin puolitoista hehtaaria.

Luonnonmukaisesti tuotetun alan osuus vaihtelee suuresti eri alueilla Suomessa. Luonnonmukaisesti tuotetun alan osuus oli vuonna 2015 yli 20 % Kainuussa ja Pohjois-Karjalassa. Pienimmät osuudet jäivät alle kuuden prosentin Hämeessä ja Satakunnassa. Suurimmat luonnonmukaisen tuotannon kokonaispinta-alat

löytyvät Pohjois-Pohjanmaalta, Etelä-Pohjanmaalta, Pirkanmaalta, Uudenmaalta, Varsinais-Suomesta ja Pohjois-Karjalasta.

Luonnonmukaisen tuotannon korvauksen valvonta toteutettiin suurelta osin edellisen ohjelmakauden tapaan. Perustason vaatimuksia tarkastettiin paikan päällä tilalla ja tarkastuksia jatkettiin talviaikaisessa asiakirjavalvonnassa. Talviaikaisessa asiakirjavalvonnassa tarkastetaan myös onko luonnonmukaisen tuotannon tuotantotarkastuksessa todettu sellaisia puutteita, jotka vaikuttavat tilalle maksettavaan korvaukseen.

Maaseutuohjelman arvioinneissa olisi hyvä tarkastella luonnonmukaisen tuotannon pinta-alan ja kotieläintuotannon muutosta ja maaseutuohjelman toimenpiteen merkitystä tuotantoalan kehitysnäkymille. Lisäksi on hyvä selvittää, missä määrin toimenpide on lisännyt myyntiin päätyvien luomutuotteiden määrää, onko toimenpiteellä ollut vaikutusta luonnonmukaisesti tuotettujen avomaavihannesten kasvatukseen ja mikä merkitys on sillä, että useimmat luomutilat ovat myös sitoutuneet ympäristökorvauksen ympäristösitoumukseen.

M13 Luonnonhaittakorvaukset

Luonnonhaittakorvauksia maksettiin 51 451 tilalle vuonna 2015, mikä oli samaa suurusluokkaa kuin vuonna 2014. Ala, jolle korvauksia maksettiin, oli AB-alueella 1 024 798 hehtaaria ja C-alueella 1 156 350 hehtaaria, yhteensä 2 181 148 hehtaaria. Tästä 14 565 hehtaaria oli pellon ulkopuolisia pysyviä laitumia, jotka saivat luonnonhaittakorvauksissa korvauskelpoisuuden ohjelmakauden vaihtuessa. Ala, jolle luonnonhaittakorvauksia maksettiin, oli hyvin lähellä ohjelman 2 205 000 hehtaarin tavoitetta.

M14 Eläinten hyvinvointikorvaukset

Eläinten hyvinvointikorvaukset muuttuivat ohjelmakauden vaihtuessa luonteeltaan yksivuotiseksi sitoumukseksi. Eläinten hyvinvointikorvausten mukaisen sitoumuksen on tehnyt 6 395 tilaa. Näistä ei aiheutunut vielä maksuja vuoden 2015 aikana. Eläinten hyvinvointisitoumuksen on vuonna 2015 tehnyt 41 % kaikista nautatiloista, 80 % sikatiloista, 42 % lammas- ja vuohitiloista ja 85 % siipikarjatiloista. Kokonaismenot ovat noin 60 milj. euroa vuodessa. Toimenpide on luotu edistämään eläinten hyvinvointia, mutta laidunnusta edistävällä toimenpiteellä voi olla myös positiivisia vaikutuksia maisemaan ja luonnon monimuotoisuuteen. Eläinten hyvinvointikorvauksen nautojen laidunnus laidunkaudella ja jaloittelu laidunkauden ulkopuolella toimenpiteeseen sitoutui 386 tilaa ja nautojen pitkäaikaisempaan laidunnukseen laidunkaudella 1 859 tilaa. Lampaiden ja vuohien laidunnukseen laidunkaudella ja jaloitteluun laidunkauden ulkopuolella sitoutui 97 tilaa ja lampaiden ja vuohien pitkäaikaisempaan laidunnukseen laidunkaudella 121 tilaa.

Eläinten hyvinvointikorvausten vaikutus laiduntamisen edistäjänä tulee ottaa huomioon maaseutuohjelman arvioinneissa arvioitaessa ohjelman toimien vaikutusta luonnon monimuotoisuuden edistäjänä.

M16 Yhteistyö

Toimenpiteessä tuetaan ohjelman tavoitteiden kannalta merkityksellisten yritysten (ml. maatilat), metsän omistajien, markkinatoimijoiden, tutkimuslaitosten, asiantuntijoiden, yliopistojen, korkeakoulujen ja muiden kehittäjäorganisaatioiden yhdessä toteuttamia kehittämishankkeita, joilla edistetään käytäntöön kytkeytyvää tutkimusta, tuotekehitystä, innovaatioiden valmistelua ja käyttöönottoa, laatua, logistiikkaa, kustannustehokkuutta sekä tehostetaan tuotantoprosesseja ja markkinoiden toimivuutta mm. lisäämällä asiantuntemusta, kansainvälistä ja yli erilaisten sektorirajojen tapahtuvaa yhteistyötä.

Toimenpiteessä voidaan toteuttaa esim. hankkeita, joissa yhteistyön kautta syntyy uusia innovatiivisia toimintatapoja ja teknologioita ilmastonmuutoksen lieventämiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä uusia yhteistyöhön perustuvia ympäristötoimia. Hajautetun energian tuotannon, resurssitehokkuuden ja uusien toimintamallien kehittäminen on myös toimenpiteen tavoitteena.

Kehittämishankkeiden osalta ohjelma on lähtenyt käyntiin hitaasti, eikä vuonna 2015 vielä rahoitettu yhtään kehittämishanketta. Hakemuksia on kuitenkin jätetty runsaasti ja kehittämishalu ja vireytys alueilla on suurta. Ensimmäiset rahoituspäätökset kehittämishankkeisiin on tehty helmikuussa 2016.

Vesiensuojeluun kohdennetut hankkeet

Vesiensuojeluun ohjataan kohdennetusti yritystuki- (M07) ja kehittämishankerahoitusta (M01, M06 tai M16) 6,5 miljoonaa euroa ohjelmakauden aikana. Rahoitus on käytettävissä maatalouden kuormituksen kannalta merkittävien rannikon Ely-keskusten alueella (Uusimaa, Varsinais-Suomi, Satakunta, Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa ja Pohjois-Pohjanmaa). Vuonna 2015 vireille tuli 15 hakemusta, joista suurin osa oli yhteistyöhankkeita. Hakemukset käsiteltiin erillisessä hallinnon asettamassa ryhmässä, jossa hankkeiden toteutuskelpoisuus arvioitiin. Ryhmässä käsitellyistä hakemuksista kahdeksan rahoittamista puollettiin, mutta niistä yksi siirtyi ympäristöministeriön rahoitettavaksi. Päätöksenteko siirtyi vuodelle 2016. Suurin osa puolletuista hakemuksista oli Yhteistyötoimenpiteen (M16) mukaisia kehittämishankkeita, mutta joukossa oli myös yksi yritystukihakemus. Puolletuissa hankkeissa tullaan edistämään mm. siipikarjan lannan hyödyntämistä, maaperän kasvukuntoa ja ravinteidenpidätyskykyä, urakoitsijoiden roolia lannan kierrättämisessä, yhteistyötä ja osaamista maan kasvukunnon hoidossa, biokaasu- ja puukaasulaitoksen toteuttamista sekä lantapyrolyysin hyödyntämistä.

Maaseutuohjelman arvioinnissa tulee selvittää millaisia ympäristöasioita hankkeilla on edistetty ja miten. Ovatko hankkeet painottuneet alueellisia suunnitelmia tukevalla tavalla, ovatko ne onnistuneet tavoitteissaan ja onko joukossa hankkeita, jotka olisivat monistettavissa hyvinä käytäntöinä. Vesiensuojeluun kohdennetun määrärahan vaikuttavuutta olisi hyvä selvittää erikseen. Myös toimijoiden välisen yhteistyön hankkeille antamaa lisäarvoa ympäristöllisen vaikuttavuuden saavuttamisessa olisi tarkoituksenmukaista tarkastella.

M19 Leader

Ympäristöä edistävien hankkeiden toteuttaminen on mahdollista myös paikallisten toimintaryhmien kautta. Hankehaku alkoi vuonna 2015, mutta päätöksentekoa ei voitu aloittaa tietojärjestelmien viiveiden takia.

Myöskään tarkempaa tietoa haettujen hankkeiden mahdollisista ympäristöön liittyvistä aiheista ei ole saatavilla.

Maaseutuohjelman arvioinnissa olisi hyvä arvioida paikallisen kehittämisen mahdollisuuksia ja merkitystä paikallisten ympäristökysymysten edistäjänä ja tunnistaa monistettavaksi soveltuvia toimintatapoja. Ympäristöteeman läpileikkaavuuden takia olisi hyvä myös tarkastella ympäristönäkökohtien huomioon ottamista kaikenlaisissa toteutetuissa hankkeissa.

M20 Tekninen apu

Maaseutuverkosto ja maaseutuohjelman viestintä

Viestinnän tehtävänä on tukea maaseutuohjelman toimeenpanoa, lisätä ohjelman tunnettuutta, parantaa maaseututoimijoiden verkostoitumista sekä edistää positiivisen maaseutumielikuvan syntymistä. Tavoitteena on, että ohjelman mahdollisuudet tunnetaan ja varat hyödynnetään. Maaseutuohjelman viestintä palvelee siis ohjelman kaikkien toimenpiteiden edistämistä. Viestinnän toteuttamisessa keskeisiä toimijoita ovat maa- ja metsätalousministeriö, Maaseutuvirasto sekä maaseutuverkostoyksikkö. Maaseutuohjelmasta viestivät lisäksi ohjelman kentän toimijat, ELY-keskukset ja Leader-ryhmät.

Ympäristöasiat ovat olleet esillä muun muassa maaseutuohjelman toimeenpanoa edistävissä oppaissa ja esitteissä. Toimeenpanon käynnistyttyä vuoden 2014 lopussa ilmestyivät ensimmäiset esitteet uuden maaseutuohjelman tuista. Esitteiden julkaisemista jatkettiin vuoden 2015 aikana. Viljelijätukien hakuopas julkaistiin sähköisesti. Tukien toimeenpanoon liittyen julkistettiin yli sata tiedotetta ja tuista tiedotettiin myös uutiskirjeiden välityksellä.

Viestinnän tärkeänä tehtävänä oli myös nostaa esiin edellisen ohjelmakauden tuloksia. Tuloksista on kerrottu muun muassa tiedotteissa ja tapahtumissa. Maaseutu.fissa on julkaistu useita ympäristö- ja ilmastoasioihin liittyviä hanke-esimerkkejä. Ympäristö- ja ilmastoasioihin liittyen on julkaistu myös videoita.

Maaseutuvirastossa toimiva maaseutuverkostopalvelut toimii maaseutuverkoston yhdistävänä voimana. Erilaisten tapahtumien ja palvelukonseptien edistämisen lisäksi verkostopalveluyksikkö on mm. ollut mukana järjestämässä Neuvo 2020 -palveluun kilpailutetuille neuvojille ympäristöaiheista täydennyskoulutusta.

Ympäristönäkökulmaa korostettiin verkostotyössä vuonna 2015, sillä ohjelmakauden 2014–2020 ensimmäisten maaseutuverkoston työryhmien teemoina ovat nuoret, ympäristö ja ilmasto, innovaatiot sekä elinkeinot ja yrittäjyys. Työryhmässä on mukana seitsemän edustajaa eri organisaatioista ja eri osaamisalueilta. Ympäristöteeman laajuuden takia on erityistarkasteluun valittu muutamia kärkiteemoja, joiden ympärille suunnitellaan mm. seminaareja ja ajatustyöpajoja. Tärkeässä roolissa on viestinnän tehostaminen maaseutuohjelman mahdollisuuksista rahoittaa ympäristö- ja ilmastotoimenpiteitä sekä tiedonkulun parantaminen hyvistä käytännöistä ja uusista ympäristöaiheeseen liittyvistä asioista. Teeman ympärille rakennettiin vuoden aikana sähköpostilista, jolla välitetään aktiivisesti tietoa eri toimijoiden ympäristöaiheisista tapahtumista sekä menneiden tapahtumien materiaalia. Työryhmä järjesti 24.11.2015 seminaarin "Maaperästä kuuluu!", jossa käsiteltiin kansallisesta ja kansainvälisestä näkökulmasta maaperän kasvukunnon merkitystä maataloudessa ja ympäristönsuojelussa. Työryhmän puheenjohtaja Eija Hagelberg osallistuu myös Euroopan maaseutuverkoston järjestämään työryhmään "Green economy".